

ARBETSMILJÖ
VERKET

Personlig fallskyddsutrustning

En personlig fallskyddsutrustning består av flera delar som kan kombineras eller användas separat. Den som använder fallskydd bör få utbildning i hur man ska använda, koppla och prova utrustningen före användning. Man ska även känna till riskerna med att använda utrustningen felaktigt och hur man sköter och underhåller den. Praktiska övningar ska alltid ingå i utbildningen.

Kontrollera fallskyddet ofta

Varje gång man använder utrustningen ska man kontrollera innan att sömmarna är hela och att det inte finns synliga skador på de olika delarna. En behörig person ska kontrollera fallskyddet minst en gång om året, eller när det har utsatts för onormal påfrestning. Man ska aldrig använda skadad utrustning. Den ska i stället kasseras eller lämnas in för reparation enligt tillverkarens bruksanvisning.

Personligt fallskydd, helsele insydd i väst

Beräkna den fria höjden för fallskyddet

Fallskyddssystem kräver ett visst fritt utrymme under användaren för att kunna bromsa in när det sker ett fall. Tillverkaren anger i bruksanvisningen hur den fria höjden ska beräknas för utrustningen.

Se till att det finns en räddningsplan vid användning av fallskydd

Om man faller och blir hängande i en fallskyddssele riskerar man att drabbas av hängtrauma, vilket kan leda till allvarliga skador och till och med dödsfall. Det är därför viktigt att det finns rutiner för hur en snabb och säker räddning ska genomföras.

Ställ frågor och arbeta säkert med fallskyddsutrustning

När man kombinerar olika delar som kan kopplas ihop till en personlig fallskyddsutrustning, ska man ställa sig följande frågor:

- Är komponenterna lämpliga att använda så här?
- Hur ser arbetsstället ut, och har vi tagit hänsyn till lutningen, placeringen av förankringspunkten och användningsmiljön?
- Är utrustningen rätt för användarens kompetens och erfarenhet?
- Passar delarna ihop?
- Har vi tagit hänsyn till de ergonomiska aspekterna genom att välja en sele och fästpunkter som minimerar obehaget och belastningen på kroppen för användaren?
- Har vi utgått från användningsbegränsningar enligt tillverkarens bruksanvisning?
- Behöver vi åtgärda något för att underlätta en säker och effektiv undsättning och för att undvika ett hängtrauma om någon skulle falla?
- Har vi kontrollerat förankringspunktens läge och styrka?

Information som ska finnas i bruksanvisningen gällande användning av fallskydd

Delarna i fallskyddssystem och fallhindrande system säljs ofta som enskilda produkter. Man måste förvissa sig om att alla delar som ingår i systemet passar med varandra så att det färdiga fallskyddet skyddar som det ska. Vilka delar som kan användas tillsammans ska tydligt framgå av tillverkarens bruksanvisning. Om det inte framgår klart av bruksanvisningen hur och när man använder komponenterna ska man kontakta tillverkaren eller leverantören för mer information.

Bruksanvisningen ska innehålla uppgifter om lämpliga förankringspunkter och minimikrav på deras hållfasthet. Normalt krävs en statisk hållfasthet på minst 10 kN.

Fallhindernde system

Ett fallhindernde system är inte avsett att stoppa eller bromsa ett fritt fall. Det ska enbart göra att användaren inte kan nå fram till områden där ett fritt fall kan inträffa. De är inte lämpliga att använda när man behöver stödja sig på utrustningen under arbetet. Däremot passar de bra att använda på platta tak eller på tak med liten lutning där det inte finns risk för att halka och bli hängande.

Ett fallhindernde system består av flera delar: en förankringsanordning, ett stödbälte, helsele eller sittsele och en fallstoppslina eller en lina för arbetspositionering. Linans maximala längd ska vara avpassad så att användaren aldrig kan nå en plats där han eller hon riskerar att falla. Man ska även ta hänsyn till förankringsanordningens läge och eventuella deformation.

System för arbetspositionering

I ett system för arbetspositionering får man stöd från utrustningen. Det kan man till exempel använda när man utför stolparbete eller vid arbete på lutande tak. Om det finns risk för fritt fall ska det alltid kombineras med ett fallskydd. Ett system för arbetspositionering består av flera delar: en förankringsanordning, en helsele eller sittsele och en ljusterbar lina för arbetspositionering.

Reparbete

När man utför reparbete hänger man fritt i en lina, vilket gör att man kan röra sig upp och ned mellan olika nivåer. Ett system för reparbete förhindrar eller bromsar ett fritt fall, och det kan även användas för arbetspositionering. Arbetslina och säkerhetslina ska vara separat förankrade i en förankringsanordning och ska ha en justeringsanordning på varje lina för att möjliggöra att man kan röra sig uppåt och neråt längs linan. Justeringsanordningen ska på arbetslinan motsvara typ B eller C enligt EN 12841 och på säkerhetslinan motsvara typ A enligt EN 12841.

Det ska finnas två olika fästpunkter på selen, en låg för justeringsanordningen på arbetslinan och en högre på säkerhetslinan. Kopplingen mellan användaren och arbets- och säkerhetslinan ska alltid vara via selen även om ett säte används.

Läs mer om användning av reparbete

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter om användning av arbetsutrustning (AFS 2006:04) finns särskilda regler om reparbete.

→ Användning av arbetsutrustning (AFS 2006:4), föreskrifter

Personligt fallskyddssystem

Om det finns en risk för fritt fall ska man alltid använda ett personligt fallskyddssystem. Det bromsar ett fritt fall och förhindrar att man slår i marken, dessutom gör det att användaren hänger upprätt efter ett fall. Däremot hindras man inte att nå platser som kan innebära risk för fritt fall.

Exempel där man använder fallskyddssystem är vid arbete på branta tak och balkkonstruktioner, klättring och arbete i vertikala stegar, montering av byggnadsställningar, brytning i gruva och inspektion av stål- och betongkonstruktioner. Ett personligt fallskyddssystem består av följande komponenter:

- en lämplig förankringsanordning
- en helsele
- ett kopplingssystem med falldämpande funktion bestående av antingen en:
 - falldämparlina eller
 - fallskyddsblock med falldämpande funktion eller
 - styrt glidlås på fast förankrad lina eller
 - skenastyrkt glidlås på flexibel förankringslina

Förankringsanordningar gällande fallskydd

Ett fallskydd ska alltid förankras i en lämplig förankringsanordning enligt tillverkarens bruksanvisning för fallskyddet, exempelvis kan vissa flexibla förankringsanordningar vara olämpliga att använda tillsammans med vissa delar i fallskyddet.

Mobila förankringsanordningar ska uppfylla kraven enligt EN 795 och vara CE-märkta. Förankringsanordningar som är en del av en struktur eller utrustning ska uppfylla kraven på förankringsanordningar enligt relevant standard för produkten eller utrustningen. Det gäller

exempelvis förankringsanordningar på gångbryggor på tak eller på arbetsplattformar. Om det inte finns godkända förankringsanordningar tillgängliga så kan fallskydd förankras i en annan punkt som klarar en statisk belastning på minst 10 kN om inte bruksanvisningen till fallskyddet anger annat.

Senast uppdaterad **2020-05-11**